

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

МОНОГРАФІЯ

ББК 65.9(2)301

Т 33

*Рекомендовано до видання рішенням вченої ради Харківського національного
економічного університету (протокол № 3 від 28.11.2005 р.)*

Рецензенти: Булеев І. П. – д-р екон. наук, професор, заступник директора
Інституту промисловості НАН України, академік Академії
економічних наук України і Академії інженерних наук України;
Чухрай Н. І. – д-р екон. наук, професор кафедри маркетингу
та логістики Національного університету «Львівська політехніка»,
член-кореспондент УАН національного прогресу

Т 33 **Теоретичні основи конкурентної стратегії підприємства:** Монографія /
За заг. ред. д-ра екон. наук, професора Іванова Ю. Б., д-ра екон. наук,
професора Тищенко О. М.– Х.: ВД «ІНЖЕК», 2006.– 384 с.

ISBN 966-392-046-7

Авторський колектив: Іванов Ю. Б., д-р екон. наук, проф.– загальна редакція,
підрозділи 2.1, 2.2, 5.3, висновки; Тищенко О. М., д-р екон. наук, проф.– загальна редакція,
вступ, підрозділи 2.1, 2.2; Назарова Г. В., д-р екон. наук, доц.– підрозділ 5.4; Івано-
ва Р. Х., канд. екон. наук, доц.– підрозділи 5.1, 5.3; Іванова О. Ю., асп.– підрозділи 1.2.2,
1.2.4, 1.3.2; Коновалов Є. І., викладач – підрозділ 5.2; Найденко О. Є., викладач – підроз-
діли 1.2.3, 1.3.1, 3.2.1, 3.2.3, 4.1, 4.3, 4.4; Ревенко О. В., викладач – підрозділи 1.2.1; 3.2.2;
Філіпович Т. Г., асп. – підрозділ 5.5; Чечетова-Терашвілі Т. М., викладач – підрозділи
1.1, 1.4, 2.1, 2.3, 3.1, 4.2.

Розглянуто теоретико-методологічні проблеми обґрунтування та реалізації кон-
курентної стратегії підприємства, понятійний апарат теорій конкуренції та конкурент-
них переваг, взаємозв'язок категорій конкуренції, принципи і методи оцінки конкурен-
тоспроможності та визначення конкурентної позиції підприємства, систему факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, що впливають на вибір конкурентної страте-
гії. Запропоновано комплекс методичного забезпечення формування, реалізації та
коригування конкурентної стратегії; оцінки стратегічного потенціалу, конкуренто-
спроможності підприємства та аналізу основних конкурентів. Сформульовані вимоги
до функціональних стратегій, організаційних структур управління та корпоративної
культури з точки зору їх відповідності конкурентній стратегії підприємства.

Для керівників і фахівців економічних служб підприємств, викладачів, наукових
робітників, аспірантів, студентів економічних спеціальностей вищих навчальних за-
кладів.

ББК 65.9(2)301

ISBN 966-392-046-7

© Колектив авторів, 2006

© ВД «ІНЖЕК», 2006

ЗМІСТ

ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ КАТЕГОРІЇ ТЕОРІЇ КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ	12
1.1. Сучасні теорії конкуренції та конкурентних переваг	12
1.2. Термінологічний апарат теорії конкуренції, особливості та взаємозв'язок основних категорій	23
1.2.1. Стратегічний потенціал підприємства	23
1.2.2. Конкурентні переваги та їх класифікація	30
1.2.3. Конкурентоспроможність: визначення та сутність	45
1.2.4. Взаємозв'язок основних категорій теорії конкуренції	52
1.3. Стратегії конкуренції	56
1.3.1. Класифікація та критерії вибору конкурентних стратегій	56
1.3.2. Взаємозв'язок конкурентних переваг та конкурентних стратегій	71
1.4. Позиціювання підприємства в конкурентному середовищі	79
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЗИЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА.....	87
2.1. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства.....	87
2.2. Основні принципи оцінки конкурентоспроможності підприємства.....	146
2.3. Методика аналізу діяльності основних конкурентів.....	152
РОЗДІЛ 3. ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОГО ТА ВНУТРІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ВИБІР СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА.....	171
3.1. Фактори зовнішнього середовища, що впливають на вибір стратегії підприємства	171
3.2. Аналіз відповідності внутрішнього середовища підприємства його конкурентній стратегії	185
3.2.1. Система факторів внутрішнього середовища	185
3.2.2. Оцінка стратегічного потенціалу підприємства як метод вибору конкурентної стратегії.....	194

3.2.3. Визначення відповідності організаційної структури управління і технології виробництва обраній конкурентній стратегії	212
РОЗДІЛ 4. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ КОРИГУВАННЯ КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ З УРАХУВАННЯМ ВНУТРІШНІХ І ЗОВНІШНІХ ФАКТОРІВ 250	
4.1. Методика діагностики стану внутрішнього середовища	250
4.2. Моніторинг конкурентного середовища	264
4.3. Аналіз та прогнозування можливих суперечностей між стратегією та внутрішнім середовищем підприємства	280
4.4. Методика коригування стратегії підприємства	295
РОЗДІЛ 5. МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ 310	
5.1. Врахування поведінки споживачів при формуванні та реалізації конкурентних стратегій	310
5.2. Взаємозв'язок товарної та конкурентної стратегії	323
5.3. Вплив конкурентної стратегії на формування цінової стратегії підприємства	336
5.4. Організаційно-структурна складова реалізації конкурентних стратегій	343
5.5. Корпоративна культура та конкурентна стратегія	352
ВИСНОВКИ	363
ЛІТЕРАТУРА 371	
188.....	188
188.....	188
191.....	191